

Rejent * rok 17 * nr 6(194)
czerwiec 2007 r.

Konferencje – Zjazdy – Spotkania

Sprawozdanie z XIV Ogólnopolskich Dni Prawniczych „Prawnik XXI wieku”

Ogólnopolskie Dni Prawnicze, organizowane przez Zrzeszenie Prawników Polskich, mają już swoją historię, która świadczy o tym, że zainteresowanie nimi zawsze było duże w środowisku prawniczym, problemy podnoszone w trakcie obrad były dobrze dobrane, a potrzeba spotykania się prawników różnych profesji była powszechnie akceptowana. Nadal więc idea spotykania się osób wykonujących zawody prawnicze jest aktualna i pożyteczna.

XIV Ogólnopolskie Dni Prawnicze, pod tytułem „Prawnik XXI wieku”, które odbywały się w dniach 24-27 maja br. w Warszawie, miały na celu ukazanie stanu wykonywania zawodu prawnika podlegającego wyzwaniom współczesnych potrzeb ustrojowych i gospodarczych, a także ocenę aktualnego modelu kształcenia prawniczego, jaki ukształtował się na polskich uczelniach i ustalenie, na ile odpowiada on zapotrzebowaniu społecznemu.

Program XIV Ogólnopolskich Dni Prawniczych był niezwykle bogaty w propozycje merytoryczne, które w formie wykładów, warsztatów, dyskusji panelowych i pokazów, a także rozprawy sądowej, stanowiły atrakcyjną ofertę dla każdego uczestnika tego spotkania.

Inauguracja odbyła się w sali Pod Kopułą w siedzibie Ministerstwa Gospodarki. Uroczystego otwarcia dokonał dr Ludwik Sobolewski – Prezes

Zrzeszania Prawników Polskich. Po serii oficjalnych wystąpień zabrała głos przedstawicielka Ministra Sprawiedliwości – Małgorzata Manowska – Podsekretarz Stanu w tymże ministerstwie.

Prowadzenie oficjalnej części XIV Ogólnopolskich Dni Prawniczych powierzone zostało p. notariusz Tamarze Żurakowskiej, która zresztą radziła sobie wyśmienicie, ona też czuwała przez cały czas nad stroną merytoryczną i organizacyjną tej imprezy.

Notariuszy reprezentował – Andrzej Urbanik – wiceprezes Krajowej Rady Notarialnej.

Prezentacje tematów odbywały się w grupach panelowych, w których przedstawiciele danych zawodów lub też moderatorzy dokonywali wprowadzenia, a następnie zachęcali do dyskusji i wypowiedzi.

Dużo emocji i kontrowersji wywołał model edukacji prawniczej w trakcie studiów (panel I) połączony z prezentacją projektu ustawy o licencjach prawniczych¹.

Projekt tej ustawy określa warunki uprawniające do odpłatnego: udzielania porad prawnych, sporządzania opinii prawnych, pism procesowych, występowania przed sądami i trybunałami, organami dochodzeniowo-śledczymi, a także organami administracji publicznej i podmiotami wykonującymi zadania z zakresu administracji publicznej (czynności prawnicze). Ustawa określa także obowiązki i prawa osób wykonujących czynności prawnicze i zasady nadzoru nad osobami wykonującymi czynności prawnicze.

Wykonywanie czynności prawniczych oparte jest na zasadach konkurencji, wymaga posiadania licencji prawniczych, przyznawanych osobom fizycznym, które muszą spełniać określone w ustawie warunki. Licencje prawnicze są trzystopniowe, każda z nich uprawnia do podejmowania wymienionych w ustawie czynności prawnych. Licencje prawnicze przyznaje Prawnicza Komisja Licencyjna na wniosek osoby zainteresowanej. Komisja ta publikuje w Biuletynie Informacji Publicznej wykaz osób, które posiadają licencję prawniczą wraz z podaniem stopnia i numeru licencji prawniczej. Prawnicza Komisja Licencyjna odmawia przyznania

---

¹ Zob. *Vademecum Notariusza – Zbiór przepisów 2007*, red. R. Szytk, Warszawa-Kluczbork 2007, s. 1191.

licencji prawniczej m.in. osobie, która pozbawiona została prawa prowadzenia kancelarii notarialnej (art. 9 pkt 4 lit. d). Ponadto ustawa reguluje także m.in. szkolenia w jednostkach akredytowanych, egzamin prawniczy, zasady wykonywania czynności prawniczych, rolę i zadania Prawniczej Komisji Licencyjnej oraz przepisy karne, w myśl których, kto wykonuje czynności prawnicze, nie będąc do tego uprawnionym, podlega karze grzywny do 50 000 zł.

Prezentacja ogólnych założeń i rozwiązań projektu ustawy o licencjach prawniczych wywołała ożywioną dyskusję wśród uczestników tego panelu. Przeważały głosy krytyczne oceniające tę propozycję Ministerstwa Sprawiedliwości, wyrażano obawy przed obniżeniem się jakości pracy prawników oraz zagrożeniem standardów wykonywania zawodu.

Równocześnie została przedstawiona modernizacja prawa cywilnego (panel II). Moderatorami tego panelu byli: prof. dr hab. Michał Romanowski (Uniwersytet Warszawski), not. Leszek Zabielski (członek KRN) oraz dr Jacek Górecki (Uniwersytet Śląski), który przedstawił wybrane nowe instytucje prawa spadkowego.

Ciekawym też tematem było zasygnalizowanie możliwości pojawienia się nowej regulacji prawnej dotyczącej transgranicznego łączenia się spółek kapitałowych jako przykładu realizacji idei wspólnego rynku europejskiego w pracach Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Cywilnego – Nowelizacja Kodeksu Spółek Handlowych (dr Adam Opalski i prof. dr hab. Michał Romanowski).

W wystąpieniu prof. dr hab. Michała Romanowskiego, członka Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Cywilnego, wyeksponowane zostały przykłady nowych rozwiązań kodeksu cywilnego, który ma być już za kilka lat zmodyfikowaną w poważnym stopniu regulacją prawną. Jej główne założenia stały się przedmiotem dyskusji prawniczej, zainteresowanych warto odesłać do Zielonej Księgi, jaka została przygotowana specjalnie dla upowszechnienia wyników prac Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Cywilnego²).

Natomiast w ramach panelu III poświęconego aplikacjom poszukiwano optymalnego modelu kształcenia zawodowego, który zorganizowano

---

² J. J a c y s z y n, *Prace nad optymalną wizją Kodeksu cywilnego „Zielona Księga”*, Rejent 2007, nr 2, s. 25 i nast.

jako rozprawę przed Trybunałem Konstytucyjnym, gdzie toczył się spór o ustawę o tzw. dostępie do zawodów prawniczych. Składem orzekającym kierowała p. Teresa Romer, sędzia Sądu Najwyższego, a ciekawym uzupełnieniem było wystąpienie mec. Witolda Daniłowicza, partnera zarządzającego „Kancelarii White & Case”, który próbował odpowiedzieć na pytanie: „Aplikacje – przeżytek czy konieczność?”.

Znaczne ożywienie wzbudził drugi poruszany przez niego temat postulujący reformę organizacji zawodów prawniczych w Polsce w świetle tendencji światowych. Mec. W. Daniłowicz jest znaną osobą w środowisku prawniczym, wypowiadał się na ten temat na łamach prasy³, proponując nowe rozwiązania w zakresie organizacji usług prawniczych. Jego zdaniem nadszedł czas na kompleksową regulację usług prawniczych, dotychczasowy model się przeżył, jest on nie tylko anachroniczny, ale wręcz szkodliwy zarówno dla samorządów zawodowych, jak i obrotu prawnego i gospodarczego. By podejść dla sprawy kompleksowo i na odpowiednim poziomie merytorycznym trzeba – zdaniem mec. W. Daniłowicza – skoncentrować się na odpowiedzi na następujące pytania:

- 1) Na czym polega świadczenie usług prawniczych?
- 2) Kto ma prawo świadczyć usługi prawnicze?
- 3) Jaka powinna być rola korporacji zawodowych?
- 4) Jak powinno być zorganizowane szkolenie kandydatów do zawodu?
- 5) Jak rozwiązywać problemy związane z tzw. okresem przejściowym?

Tak zarysowany obszar zagadnień próbował krótko zaprezentować uczestnikom tego spotkania.

Kolejny, IV panel był poświęcony tematowi „Zawody prawnicze w świetle dyrektyw unijnych”. Występowali: eurodeputowany Janusz Wojciechowski (moderator), który też pokrótce przedstawił dyrektywy unijne dotyczące zawodów prawniczych; prof. dr hab. Jerzy Jacyszyn (Uniwersytet Wrocławski) postawił pytanie, czy prawnikom potrzebny jest lobbying i wskazywał na możliwości wykonywania usług lobbystycz-

---

³ W. Daniłowicz, *Powinna powstać jednak korporacja prawnicza*, Rzeczpospolita z 2007 r., nr 93.

⁴ Szerzej w odniesieniu do notariuszy zob. J. Jacyszyn, *Czy notariatowi potrzeby jest lobbying?* Rejent 2007, nr 4, s. 176.

nych w ramach kancelarii prawniczych⁴. Następnie przedstawiciel Prokuratury Krajowej omówił pozycję ustrojową prokuratury w świetle proponowanych zmian o prokuraturze. W dużym stopniu odnosił się do tego także prok. Krzysztof Pakulski – Prezes Stowarzyszenia Prokuratorów RP, a Andrzej Kuligowski – wiceprezes Krajowej Rady Komorniczej oraz komornik Michał Redelbach scharakteryzowali przygotowanie do zawodu w aspekcie działalności egzekucyjnej w krajach Unii Europejskiej.

W formie paneli odbyła się także:

– rozprawa karna przy wykorzystaniu elektronicznych nośników informacji w Sądzie Okręgowym w Warszawie, która ukazała uczestnikom korzyści procesowe, jakie stwarza wdrożenie tego systemu w praktyce stosowania prawa,

– dyskusja wokół pytania, dlaczego prawnicy powinni lubić mediacje,

– aspekty prawne i rola prawników w umiędzynaradawianiu polskiego rynku kapitałowego.

W XIV Ogólnopolskich Dniach Prawniczych brało udział około 200 osób, reprezentujących wszystkie korporacje prawnicze, uniwersyteckie wydziały prawa, jak i inne uczelnie publiczne i prywatne, kancelarie prawnicze oraz wymiar sprawiedliwości.

Widoczna była grupa ELSY – Poland, która wносиła świeże spojrzenie na wiele trudnych problemów związanych z kształceniem prawniczym i poszukiwaniem swojego miejsca w zawodach prawniczych.

Wśród uczestników dość dużo pojawiło się notariuszy z wielu izb notarialnych, a jednym z głównych współorganizatorów było Stowarzyszenie Notariuszy Rzeczypospolitej Polskiej z prezes Anną Dańko-Roesler na czele, jednocześnie członkiem Rady Programowo-Naukowej ZPP. Niezastąpiona przez czas całych XIV Ogólnopolskich Dni Prawniczych okazała się not. Tatiana Żurakowska, która służyła pomocą w każdej sprawie.

W podsumowaniu obrad brał udział także not. Jacek Wojdyło – prezes KRN, obecny był też w dyskusjach panelowych not. Jan Gielec – wiceprezes KRN.

Bez wątpienia hasło „Prawnik XXI” wieku, pod którym toczyły się obrady, wystąpienia, dyskusje i panele, nie zostało do końca rozszyfrowane, nie jest to zresztą takie proste, skoro żyjemy i pracujemy w warunkach ciągłych zmian prawa publicznego i prywatnego. Pojawiają się

też nowe pomysły zawodowe i korporacyjne, wzrasta presja na środowisko prawnicze, padają pomysły znacznego ograniczenia autonomii samorządowej.

Nie ma żadnej wątpliwości, że wiek XX był stuleciem wyjątkowym w historii rozwoju naszej cywilizacji. Zmiany, jakie w ciągu stu lat zachodziły, były tak szybkie i głębokie, że nieuchronnie doprowadziły do powstania nowej sytuacji społecznej.

Obecny rynek gospodarczy staje się coraz bardziej konkurencyjny, dostęp do niego jest łatwiejszy, choćby dzięki Internetowi, cyberprzestrzeń to duże wyzwanie dla prawników, ułatwia im pracę, ale jednocześnie przynosi wiele problemów prawnych, o których żywo się dyskutuje w kręgu ludzi nauki i praktyki gospodarczej.

Maleje wpływ państwa narodowego i tożsamości narodowej w obrocie gospodarczym, rozwija się rynek usług transgranicznych. Od przyszłego roku będzie można łączyć spółki polskie ze spółkami z unijnymi. Projekt ustawy o transgranicznym łączeniu się spółek został już przyjęty przez Komisję Kodyfikacyjną Prawa Cywilnego. Został on opracowany na podstawie unijnej dyrektywy w sprawie transgranicznego łączenia się spółek kapitałowych (Nr 2005/56/WE)⁵.

Znikają sztywne dotychczas granice i bariery między poszczególnymi państwami Europy, powstają nowe regulacje prawne – w tym dotyczące zawodów prawniczych – w obrębie wspólnoty, której stajemy się częścią, także w zakresie wykonywania wielu różnych zawodów. Pojawili się wreszcie świadczący pomoc prawną prawnicy zagraniczni, coraz też więcej specjalności jest podejmowanych w Polsce przez osoby pochodzące z różnych krajów Unii Europejskiej.

Według prognoz w ciągu najbliższych 10 lat ma powstać ok. 300 nowych zawodów i specjalizacji. Wypada zauważyć, że i w zawodach prawniczych następuje wyraźne ożywienie, obok bowiem tradycyjnych zawodów prawniczych paleta zawodowa została wzbogacona o referendarza sądowego, asystenta sędziego; padają propozycje, by utworzyć referendarzy notarialnych. Uchwalona została ustawa o licencji syndyka,

---

⁵ Zob. szerzej M. Domański, *Będzie można łączyć spółki ponad granicami*, Rzeczpospolita z 26 marca 2007 r., nr 72, s. C3.

o której stanowi art. 157 ust. 3 prawa upadłościowego i naprawczego. Ma ona zastosowanie również do nadzorca sądowego i zarządcy, ustanawianych przez sąd upadłościowy. Ustawa znacznie podwyższa wymagania, jakie musi spełnić syndyk. Zarówno warunki, jak i tryb uzyskiwania statusu syndyka wywoływały duże emocje i w środowisku sędziów, i samych zainteresowanych.

Coraz głośniejszemu też mówi się o reformie zawodu biegłego sądowego, którego rola w postępowaniach sądowych ma być zbliżona do roli sędziego. Pojawił się zawód mediatora, negocjatora prawnego oraz prawnika zajmującego się lobbieniem.

Pojawiają się nowe typy usług, np. w zakresie wizerunku prawnego firmy czy kancelarii prawniczej. Kształtuje się podział na prawników obsługujących tylko przedsiębiorców czy wielkie przedsięwzięcia gospodarcze oraz tych, którzy pracując w sferze publicznej, uznawani są za osoby zaufania publicznego, a nawet funkcjonariuszy publicznych.

Tworzy się zawód legislatora na użytek władz samorządowych i organów państwa. Na potrzebę utworzenia profesji legislatora wskazuje praktyka ustawodawcza, a także coraz głośniejsze głosy w tym środowisku⁶.

Dynamicznie rozwija się zawód windykatorów, wyraźnie już w pewnym stopniu konkurując z komornikami sądowymi, których objęła niedawna kolejna reforma zawodowa, idąca w kierunku „otwarcia tego zawodu”.

Poszerza się sfera osób zajmujących się informatyką prawniczą, a także udzielaniem porad za pomocą Internetu. Powstają nowe zawody wytworzone potrzebami unijnymi, pojawiają się specjaliści od wykorzystania funduszy strukturalnych czy też innych środków, które oferuje nam Unia Europejska.

Wiedza i umiejętności to już nie tylko domena naukowców czy też pewnych elit, to coraz bardziej kapitał (inwestycja) dla specjalistów w danych dziedzinach, takich jak: prawo, medycyna, psychologia spo-

---

⁶ Zob. M. Graniecki, *W procesie tworzenia prawa potrzebni są również fachowcy*, Rzeczpospolita z 16 marca 2007 r., nr 64, s. C4; M. Przychodzki, Z. Śpiewak, *Legislacja: stanowienie prawa to nie to samo co jego artykułowanie*, Rzeczpospolita z 16 kwietnia 2007 r., nr 89, s. C8.

łeczna i handlowa, technologie i informatyka, analityka gospodarcza i doradztwo zawodowe i wiele innych.

Wszystko to sprawia, że „Prawnik XXI” wieku musi wykonywać swój zawód na odpowiednio wysokim poziomie, świadczyć usługi prawnicze przy wykorzystaniu nowoczesnych technik komunikacji elektronicznej, posiadać odpowiednie walory etyczne i psychiczne, by sprostać nie tylko wyzwaniom tych czasów, ale – co najważniejsze – zaspokajać potrzeby w interesie publicznym i społecznym.

Na zakończenie XIV Ogólnopolskich Dni Prawniczych podjęto jednogłośnie uchwałę o następującej treści:

„XXI wiek stawia przed całym środowiskiem prawniczym nowe wyzwania będące konsekwencją wstąpienia do Unii Europejskiej, postępującej globalizacji oraz wpływu nowych technologii w ramach społeczeństwa informatycznego.

Wyzwania te, w pierwszej kolejności powinny determinować model kształcenia prawniczego, który zmierzać ma do zapewnienia wiedzy prawniczej i szeroko pojętej wiedzy humanistycznej. Nasza obecność w Unii Europejskiej zmienia postrzeganie zawodu prawnika, który w obecnych warunkach powinien być przygotowany do wykonywania zawodu nie tylko w Polsce, ale i w Unii Europejskiej.

Kolejne etapy kształcenia prawniczego powinny odbywać się w ramach aplikacji, stanowiących w ocenie zebranych optymalną drogę do zawodu. Szczególnie ważną rolę odgrywa właściwa organizacja i treść aplikacji prawniczych, na które istotny wpływ powinny mieć samorządy zawodowe.

Występujące słabości w funkcjonowaniu zawodów prawniczych powinny być rozwiązywane przy czynnym udziale samorządów zawodowych, a nie poprzez tworzenie nowych zawodów prawniczych. W tym kontekście zebrani wyrażają sprzeciw, wobec projektu utworzenia nowego zawodu – licencjonowanego prawnika.

Zebrani nie są przeciwni poszerzaniu dostępu do zawodów prawniczych, lecz wyrażają dezaprobatę wobec prób obniżania standardów dostępu do tych zawodów.

Prawnicy dostrzegają konieczność zmian w prawie zmierzających do wzmocnienia ochrony praw i wolności jednostki. W demokratycznym

państwie prawnym podstawowym gwarantem prawidłowego funkcjonowania prawa są Sądy, Trybunały i niezależna Prokuratura.

Zebrani wyrażają zaniepokojenie wobec zmian w prawie, zwiększających uprawnienia Ministra Sprawiedliwości w stosunku do władzy sądowniczej, które mogą wpływać na ograniczenie niezawisłości sędziowskiej;

Zebrani opowiadają się za zaprzestaniem wykorzystywania prokuratury jako instrumentu doraźnych działań politycznych;

Zebrani w pełni podzielają formułowane w ostatnim czasie przez różne środowiska prawnicze, w szczególności uniwersyteckie, obawy co do zagrożeń dla podstaw demokratycznego państwa prawnego.

Wyrażając aprobatę dla działań Ministerstwa Sprawiedliwości związanych z unowocześnianiem infrastruktury wymiaru sprawiedliwości zebrani deklarują gotowość współdziałania w celu unowocześniania modelu prawa, kształcenia prawnika, budowania zaufania do prawa i instytucji ochrony prawnej”.

Jerzy Jacyszyn